

SKUP 2008 – 23

Prosjekt: Spillet om et OL/ Et OL i politisk spill
Medarbeidere: Marit Higrapp, Klaus Erik Okstad og Anders Børringbo
Publikasjon: NRK TV
Publisert: Februar og mai 2008
Medium: TV
Tema: Samfunn

Metoderapport

"Spillet om et OL"

Dokumentarfilm i den undersøkende serien

"Bak Lukkede Dører"

NRK 1

19.februar 2008

Programansvarlige:

**Marit Higræff
Klaus Erik Okstad**

1. Journalister

Marit Higrapp, research, intervjuer og regi

Klaus Erik Okstad, videojournalist, intervjuer og regi

2. Tittel

”Spillet om et OL”

Inngikk i den undersøkende dokumentarserien ”Bak Lukkede Dører”

3. Publisering

NRK1 19.februar 2008

NRK2 24.februar 2008, og i juli 2008

4. Adresse

NRK Brennpunkt/undersøkende

Bjørnstjerne Bjørnsons Pl.1

0340 Oslo

Tlf.: 2304 6503

411 46442

5. Kontaktperson

Marit Higrapp, NRK FBI, 0340 Oslo. Tlf.: 2304 6503

411 46442

Prosjektleder undersøkende dokumentar Morten Møller Warmedal: 9016 4642

Rapporten er skrevet av Marit Higrav på vegne av begge journalister.

6. Redegjørelse for arbeidet

a) Idèen som startet det hele

Som et ledd i NRK Faktas interne ideutviklingsarbeid ble det høsten 2005 utarbeidet et programforslag med arbeidstittel ”Maktmeglerne”. Ønsket var å lage en ny dokumentarserie med fokus på lobbying. Dette forslaget vant den interne konkurransen om å være det beste nye programforslaget i fakta sjangeren, og medførte at NRK formaliserte et utvidet forprosjekt. Dermed ble en intern redaksjonell gruppe nedsatt og det ble fremmet et revidert og langt mer detaljert programforslag våren 2006. Da ble det bestemt at et av programmene skulle handle om prosessen om å peke ut en ny norsk søkerby til vinter OL 2018.

Prosjektet ble høsten 2006 besluttet produsert – fire 50 minutters dokumentarer med en separat hovedhistorie i hver film, under en felles vignett. Hovedfokus i programserien skulle være å vise frem hvordan skjult lobby faktisk ble utført på viktige samfunnsområder. Bak dette lå en analyse av og erkjennelse om at tradisjonell journalistisk dekning, også den regulære undersøkende, for sjelden kommer på innsiden, men blir stående utenfor med relativt fasttømrede hypoteser om tingenes tilstand.

Metodisk ble det derfor tidlig fastslått at en tradisjonell, konfrontativ tilnærming ikke ville gi ønskede resultater i denne serien – målet var å vise at et formalisert samarbeid med de aktørene man ønsket å følge, ville kunne gi unike fortellinger og tilstedeværelse fra innsiden. Ved å følge viktige aktører i helt sentrale spørsmål i reelle situasjoner der beslutninger ble tatt og strategier diskutert og gjennomført, ville NRK kunne avdekke prosesser som aldri tidligere hadde nådd ut til offentligheten.

Dette er prosesser av stor verdi for å avdekke skjulte maktutøvelse med særlig vekt på hvordan betydelige offentlige midler disponeres, og hvordan samhandlingen er mellom lobbyister og beslutningstagere i offentlig og private virksomheter faktisk foregår. Ikke minst ønsket redaksjonen å avdekke koblingen mellom sentrale politiske utøvere og lobbyister. Disse prosessene skulle følges over lang tid, inntil 1,5 år, slik at summen av opptak og research

ville kunne gi reell ny informasjon. Basert på denne uvanlig lange opptakstiden, var håpet at man igjen kunne vise frem disse prosessene på så realistisk måte som mulig, og i en langt bredere kontekst enn det den løpende nyhetsdekningen makter.

Når og hvordan arbeidet kom i gang

Med ny arbeidstittel ”Samfunnsktørene” (arbeidstittel ”Maktmeglerne” ble lagt til side) startet Prosjektleder Morten Møller Warmedal - som hadde ledet utviklingsarbeidet fra starten - å utforme skriftlige avtaler som ble presentert og solgt inn for hovedaktøren man ønsket å følge. Ved å utarbeide disse avtalene ble det skapt forutsigbarhet om hvilket mål NRK hadde for serien, samtidig som det var helt avgjørende at avtalene ikke bandt opp NRK på en presseetisk eller kommersielt uakseptabel måte.

Avtalen ble derfor nøye utformet med sikte på å gi NRK full redaksjonell frihet, samtidig som aktørene kjente til hvilke regler som gjaldt for opptak, deltagelse, publisering osv. Avtalene ble fra førte stund utarbeidet med det formål at de skulle offentliggjøres i sammenheng med publisering av dokumentarserien.

Den første forhandlingen om tilgang for serien skjedde med partiet Høyre og leder Erna Solberg (som til slutt ble film nummer tre i serien). Etter en lengre intern prosess valgte til slutt valgte partiet å si ja til at NRK skulle følge partilederen og partiledelsen helt frem til kommunevalget 2007. Basert på at Høyre sa ja, forhandlet Morten Møller Warmedal med ledelsen i Norges Idrettsforbund og med de tre søker organisasjonene om eksklusiv tilgang til de respektive interne møtene og hovedstyremøtene i NIF, slik at vi kunne få full aksess med kamera og følge hovedaktørene fra innsiden. Alle parter sa etter hvert ja til dette. Mellom NIF og NRK ble det derfor undertegnet en skriftlig avtale som regulerte dette samarbeidet (*vedlegg 1*).

Som det fremgår av avtalen innebærer den ikke noen innskrenking av vår redaksjonelle frihet; den sikret åpne kjøreregler for begge parter; som at opptakene ikke skulle brukes til publisering i nyhetssammenheng underveis i arbeidet, eller at NIF ikke hadde noen rett til noen form for redaksjonell påvirkning av det endelige produkt.

Det ble ikke undertegnet noen særskilte avtaler mellom de tre søkerbyene og NRK – de tre byenes søkerorganisasjoner fikk innsyn i avtalen med NIF, som ble lagt til grunn for at organisasjonenes ledere stilte seg åpen til et samarbeide

med NRK. Det ble heller ikke inngått avtaler med noen enkeltpersoner i søkerbyene

På dette tidspunkt – senhøstes 2006 - hadde allerede prosjektet dårlig tid for å få med seg den løpende utviklingen i prosessen rundt søkerbyenes arbeid for å vinne frem. Prosjektet ble bemannet rundt årsskiftet 2006/2007. Klaus Erik kom i gang med opptakene til OL-filmen tidsnok til å rekke idrettsstyrets befaringer i byene før jul i 2006. Det var ingen tid å miste; byene var for lengst i gang med sine strategier for å vinne denne kampen. Den første store befaringen av Idrettsstyret i Tromsø gikk vi imidlertid glipp av, men det skulle vise seg at det ikke fikk noen betydning for fremstillingen av prosessen i filmen.

Jeg var på plass som researcher/journalist på OL-filmen fra 1.februar 2007. Mandatet var gitt, og intensjonen var å få til en god prosessdokumentar med journalistiske avsløringer.

Navnet på serien ble mot slutten av opptaksperioden og før publisering endret til ”Bak lukkede dører”, ikke minst i lys av at redaksjonen mente det var en dekkende tittel for seriens innhold.

b) Den sentrale problemstillingen ved starten av prosjektet

Det overordnede målet med dokumentarserien, var å vise hvordan lobby og påvirkning er med på å avgjøre store beslutningsprosesser i samfunnet. Dette ville vi oppnå gjennom tilgang, og gjennom undersøkende journalistikk.

Det var på det rene at selv om vi hadde sikret oss tilgangen til styremøtene i de forskjellige byene, og også til NIFs styremøter, så er det mye som foregår – og mange avgjørelser som taes – på gangen, på telefonen, og utenfor kameraets rekkevidde, når mennesker snakker sammen. For å få den totale oversikten over hva som foregikk i OL-saken, måtte vi researche og drive tradisjonell undersøkende journalistikk, parallelt med at vi fulgte prosessen med kamera. Og denne gravingen måtte ta utgangspunkt i muntlige kilder, all den tid det vi ønsket å avdekke ikke var å finne i arkiver og postjournaler.

Vi delte oss konsekvent i dette arbeidet; Klaus Erik fulgte prosessen i de tre byene og i NIF med kamera, så tett på som det lot seg gjøre, mens jeg researchet, og i svært liten grad var med ut på opptak.

Da researchen kom i gang, hadde byene allerede jobbet lenge med sine søknader – og med eventuell lobbying. En utfordring var derfor at vi måtte jobbe bakover i tid for å finne ut hva som allerede hadde foregått, og at vi eventuelt ikke ville kunne dokumentere lobbyvirksomhet med kamera, hvis det var en avsluttet fase for aktørene.

Åslaug Hagas utspill med støtte til Tromsø hadde virvlet opp en voldsom debatt i mediene, og det var i etterdønningene etter dette utspillet at jeg startet researchen.

Utspillet var så spesielt, og påvirket så til de grader klimaet i den offentlige debatten rundt konkurransen mellom de tre byene, at det ble et naturlig mål for researchen å finne ut hva som egentlig lå til grunn for Hagas utspill. Samtidig ville jeg researche åpent og bredt, for å finne ut mest mulig av hva som egentlig foregikk i kulissene – både i de tre søkerorganisasjonene, og i deres forhold til NIF, IOC, politikere og media.

Omfattende research

Jeg startet tradisjonelt med å systematisk sette meg inn i de tre søkerorganisasjonene; sammensetning av styrever, hvem de hadde knyttet til seg av ressurspersoner og konsulenter, hvordan de jobbet utad, og medias dekning av bykampen så langt.

Allerede når denne sammenlikningen var gjort, og listene over aktører tilknyttet de forskjellige organisasjonene hang på kontoret, var arbeidshypotesen klar; Tromsø 2018 var proffene, mot to amatører.

Tromsø 2018 hadde satt sammen et mannskap av nasjonale tungvektene innen idrettspolitikk, politikk og samfunnsliv på en helt annen måte enn de andre to organisasjonene. Mens Oslos styre besto av lokalpolitikere med og uten forbindelse til idretten, og Trondheims styre besto av lokale størrelser, hadde Tromsøs styre noen av Norges mest kompetente idrettspolitikere med på laget, folk med bakgrunn fra både OL-arbeid og IOC.

Særlig to navn utmerket seg; Bjørge Stensbøl og Arne Myhrvold. Med min kjennskap til idretten, og måten de to drev norsk idrett på gjennom nittitallet, var det klart for meg at om noen hadde nettverk og kompetanse på å drive lobbyvirksomhet, så var det de to.

Jeg kartla styre og administrasjon i NIF på samme måte som søkerorganisasjonene; geografisk tilhørighet, personlige forbindelser, tidligere roller. På samme måte kartla jeg åpenbare politiske støttespillere for søkerbyene; hvem kunne tenkes å ha forbindelse til hvem, i hvilken posisjon. Og jeg kartla hvem som relativt nylig hadde sluttet i jobber tilknyttet noen av aktørene, og som av den grunn kunne snakke friere.

På dette viset fikk jeg et stort persongalleri, som sammen med arbeidshypotesen var utgangspunkt for en bred research inn mot de tre søkerorganisasjonene, og mot NIF, mot politikere og regjering, IOC, og inn mot media.

I ettertid har jeg sett at jeg egentlig fulgte Bjørge Stensbøl metode, slik han skisserer den i filmen, i det følgende arbeidet: Jeg startet langt ut i ”ringene”, og jobbet meg møysommelig innover mot de mest sentrale aktørene – primærkildene – i midten.

Jeg jobbet med mail og med telefon, og tilbrakte hele arbeidsdager i telefonen i uker, ja faktisk i flere måneder (det gikk langt utpå vårparten før jeg følte at jeg hadde snakket med alle jeg ville snakke med, og snudd alle steinene). Jeg snakket meg gjennom persongalleriet mitt, fra folk tilsynelatende uten betydning, og til jeg etter hvert nærmet meg de med opplagt betydning. Underveis fikk jeg stadig nye tips å forfølge, og nye navn på ringelista mi. Og jeg fulgte samvittighetsfullt opp, etter mottoet om at det kan være den jeg lar være å ringe til – den som tilsynelatende ikke vet noe – som sitter inne med viktig informasjon som vedkommende vil dele med meg.

Ut i fra notatene mine fra hele researchen til denne filmen, er det totale antall muntlige kilder på rundt 90 personer.

Tillit og tilgang

Jeg forfulgte på denne måten flere problemstillinger parallelt i de kommende to måneder, og metoden gav raskt resultater. Tesen om at Tromsø skilte seg ut med andre arbeidsmetoder og utstrakt lobbyvirksomhet, ble bekreftet til fulle av kildene. Etter hvert begynte jeg også å få et mer detaljert bilde av hvordan denne lobbyinga foregikk, hvem den rettet seg mot, og hvem som snakket Tromsøs sak i de forskjellige miljøer. Det dannet seg også et stadig sterkere bilde av de øvrige to kandidatene som relativt passive i forhold til lobby og påvirkning – i særlig grad Oslo 2018.

Tesen ble bekreftet ute i felten. Klaus Erik kjente igjen det bildet researchen avdekket, og kunne fange opp passive Oslo 2018 og trivelige Trondheim 2018 med kamera. Han reiste ustanselig, fra by til by, og fra møte til møte, med NIF-styret, og med Martinsen-utvalget. Hans tilgang var nå svært god, slik at han fikk fulgt prosessen på en tilfredsstillende måte, og kunne søke å fange opp de scenene som illustrerte byene og deres strategi.

Han fikk daglige researchrapporter fra meg, slik at han kunne justere arbeidet ut i fra det min research avdekket. Det gjaldt for eksempel da jeg hadde fått oversikt over hvem som egentlig trakk i trådene i Tromsø 2018; fra å ha et ekstra øye på daglig leder Erlend Rian, begynte Klaus Erik nå å følge tettere på styremedlem Bjørge Stensbøl.

I mars nærmet jeg meg aktørene innerst i sirkelen, og jeg brukte ekstra tid på å bygge opp de jeg anså som mest verdifulle for å komme videre – på å bygge tillit. Det vil i praksis si at jeg pleide tettere kontakt; ringte oftere, spiste lunsjer – og ikke minst var jeg alltid tilgjengelig for en prat når de ringte meg.

Det ble nemlig sånn etter hvert at jeg ble en samtalepartner for noen; en journalist som satt på mye kunnskap om saken fra forskjellige sider, og som var til å stole på, fordi jeg ikke gikk videre med det de fortalte meg – det kom ikke på forsiden av VG, eller på topp i Dagsrevyen. De visste hva jeg jobbet med, men det var så fryktelig lenge til sending.

Jeg kunne få telefoner svært sent på kveldene hjemme, og jeg fikk innsyn i ting som var garanterte oppslag – og som ikke var enkelt for nyhetsjournalisten i meg å holde tilbake. Et eksempel på det er forholdene rundt idrettspresidentens brå avgang 12.mars denne vinteren. Da det offisielt het seg at han trakk seg av helsemessige årsaker, visste jeg umiddelbart etterpå hva som hadde foregått på idrettsstyremøtet denne dagen, og hva som var den egentlige årsaken til avgangen. Det gikk en hel måned før den forfalskede e-posten til Karl Arne Johannessen fylte VGs førsteside 12.april.

Det var ikke alltid det var noe nyttig for meg i informasjonen jeg fikk, men det var det som oftest – og jeg gjorde meg tilgjengelig, og bygde tillit. Hvis jeg i ett tilfelle hadde gått til nyhetene eller sporten med noe av det jeg hadde erfart, ville tilliten ha vært brutt, og jeg ville ha mistet en god kilde.

To må man være

Mars ble en fryktelig hektisk måned, ettersom det nærmet seg datoen da alt skulle avgjøres – og ettersom det var ekstremt mye som skjedde samtidig, og som krevde research i forhold til relevans for oss; idrettspresidentens brå avgang, valgkomiteens innstilling til nytt idrettsstyre, bråket omkring ny idrettspresident, og medias ulike standpunkter og agendaer i OL-saken.

Det var mye som foregikk, og mange møter å være tilstede på for Klaus Erik, men vi gjorde bevisste valg i forhold til den hypotesen vi nå var sikre på; det var Tromsø 2018 som bedrev påvirkning i utstrakt grad, og det var Tromsø 2018 som derfor lå an til å vinne – mot alle odds(vi visste konklusjonene i Martinsen-rapporten, ettersom Klaus Erik filmet utvalgets arbeide).

Mens Klaus Erik jaktet på å fange opp dette bildet med kameraet, kunne jeg jobbe i ro og fred og uavbrutt videre med min research. Det at vi var to var sånn sett gull, vi kunne konsentrere oss fullt og helt om hvert vårt ansvar.

Jeg valgte også å konsentrere meg om utvalgte forhold i denne tiden, og lot ting som kunne vente ligge til etter påske, for å nøste videre når avgjørelsen var tatt og alt hadde roet seg.

Alt tydet nå på at den mest intense lobby-fasen var over for de sentrale aktørene i Tromsø 2018, og at det dermed var for sent for oss å få billedokumentasjon av uformelle møter.

Gjennom systematiseringa av de muntlige kildene, både innenfor søkerorganisasjonene, politikk, idrett og media, visste jeg nå mye om hvem som var aktive lobbyister for Tromsø innen de forskjellige områdene, og hvordan lobbyinga hadde foregått over lang tid. Blant annet visste jeg om de mange uformelle møtene med politikere.

Parallelt med at jeg gjennom kildene jobbet for å få tilgang til uformelle møter, søkte jeg derfor om innsyn i Stortingets besøksregister. Det ble avslag, og selv om begrunnelsen virket lite holdbar, hadde jeg ikke tid til å følge det opp.

I stedet valgte jeg nå å gå helt innerst i sirkelen, og ta kontakt med mannen jeg anså som den eneste som kunne gi meg tilgang og ytterligere kunnskap; Bjørge Stensbøl. Jeg hadde ventet lenge, selv om jeg visste at det var han som trakk i trådene – jeg ville ikke risikere at kildenettverket rundt Tromsø 2018 lukket seg for tidlig. Nå var det ikke så mye å tape, og jeg kunne bruke kunnskapen jeg hadde opparbeidet meg til å forsøke å vinne han over til å samarbeide.

Siden Bjørge Stensbøl er en åpen kilde i filmen, omtaler jeg han også åpent i det følgende i denne metoderapporten.

Jeg og Klaus Erik hadde jobbet så adskilt, at svært mange ikke visste at jeg jobbet med denne filmen før jeg tok kontakt – slik var det også med Stensbøl. På samme måte fortsatte jeg å jobbe med Stensbøl og de andre mest sentrale kildene, uten at for eksempel styret i Tromsø 2018 hadde kunnskap om det. Det var bevisst å jobbe diskret i kulissene på denne måten, for ikke å skape for mye uro, og på den måten minske kildetilfanget og redusere kildenes åpenhet. Det var også grunnen til at det var flere sentrale aktører jeg unngikk å kontakte. Klaus Erik sto for den offisielle delen av jobbinga vår, jeg for den uoffisielle. Bjørge Stensbøl var til å begynne med skeptisk, og det var opplagt i egeninteresse og med en agenda han møtte meg første gang; han ville gi sin versjon av en sak. Like fullt gikk jeg fra vårt første møte med langt mer enn jeg hadde håpet på; Stensbøl var relativt åpen både om strategier og relasjoner, og kontakten var opprettet – jeg hadde fått en ny sentral primærkilde.

Bjørge Stensbøl er en lobbyist, og en mann som vet å bruke sine nettverk – ikke minst sine kontakter innen media. Han var derfor ikke sen med å ringe meg heller, når han hadde et budskap han ville spre.

Dette var forhold jeg var meget bevisst i all videre kontakt med Stensbøl; jeg var alltid nøye med å kartlegge hans agenda, og ha en kildekritisk tilnærming til all informasjon han ga meg. Slik kunne jeg møte han, og utnytte det at han ville ”utnytte” meg.

Et godt eksempel på det er første gang vi fikk være med og filme på et uformelt møte mellom han og Arne Myhrvold. Det var fire dager før avgjørelsen skulle taes, og bare noen dager etter vårt første møte. Stensbøl ringte meg og var

opprørt over rykter han hadde hørt om innholdet i Martinsen-rapporten; han mente Martinsen-utvalget baserte seg på feil kriterier, og det ville han og Myhrvold gjerne utrede foran kamera. Invitasjonen til Myhrvolds kontor denne dagen førte til en nøkkelscene i den ferdige filmen; ikke om Martinsen-utvalgets bruk av kriterier – men om hvordan Stensbøl og Myhrvold plantet saker i media, i dette tilfellet i VG.

Den siste tiden fram til 30.mars, den dagen idrettsstyret skulle velge by, fulgte jeg de mest sentrale kildene intensivt opp, slik at vi skulle ha best mulig oversikt.

Tilliten jeg hadde bygd opp over tid, ga nå resultater; kilder innenfor politikk leverte, på samme måte som kilder fra idretten. Jeg hadde gjort så grundig kildearbeide, at kildene også ringte og informerte meg nærmest til alle døgnets tider. Det kokte av rykter og tips i denne tiden, og det gjaldt å holde hodet kaldt og ta høyde for personlige agendaer, samt være ekstraordinært kildekritisk. Arbeidsdagene var gjerne slutt først ved ett-to tiden om natten i denne siste, hektiske fasen.

Vi var som sagt sikre på at Tromsø skulle bli valgt på tross av Martinsen-rapporten, og vi disponerte deretter opp mot avgjørelsen, og også den 30.mars. Vi hadde en videofotograf hos hver søkerorganisasjon, og åtte fotografer totalt i arbeid på Ullevål stadion, den dagen avgjørelsen ble tatt. To fotografer jobbet eksklusivt inne i styrerommet der saken ble diskutert. Alt og alle var vi innstilte på å fange opp øyeblikket da Tromsø vant kampen.

c) Om problemstillingen endret seg underveis

Klokka halv to natten før avstemningen ble jeg oppringt av en kilde med svært god oversikt, som hevdet at Oslo likevel kom til å bli valgt – noen hadde snakket sammen. Det er klart at vi var enormt lettet neste dag, da resultatet ble Tromsø – riktignok med knappest mulig margin.

Noen har uttalt at vi var nære på å ikke ha en sak, siden det var så vidt Tromsø vant. Uansett hadde vi kunnet vise hvordan lobby og påvirkning blir brukt i store beslutningsprosesser – men da med et Tromsø 2018 som *nesten* klarte å vinne, på tross av den dumpekandidaten byen faktisk var, i følge Martinsen-utvalget. Det ville blitt en film med en annen oppbygging.

Naturlig nok ble det dramaturgisk og på alle måter enklere for oss å jobbe videre mot en film med større overbevisningskraft, når nå Tromsø faktisk vant, mot alle odds.

Arbeidshypotesen vår hadde vist seg å stemme, og vi visste nå nokså detaljert hvordan Tromsø 2018 hadde vunnet denne kampen ved hjelp av utstrakt bruk av lobby og påvirkning, og hvordan sentrale regjeringspolitikere hadde støttet byens kandidatur på ulikt vis. Vi hadde enorme mengder gode og eksklusive

opptak fra alskens møter og befaringer, og også noen scener som skildret hvordan Tromsøs strategier jobbet bevisst med påvirkning. Det vi manglet var billedokumentasjon på hvordan påvirkningen hadde foregått, og kilder som fortalte åpent om det. Målsettingen ved starten av prosjektet var å *vis*e hvordan lobby og påvirkning er med på å avgjøre store beslutningsprosesser i samfunnet, ved hjelp av tilgang til aktørenes møter. Så kan det diskuteres om det var en realistisk målsetting. I vårt arbeide viste det seg at styremøtene ikke var arena for strategiplanlegging av slikt – det var enkeltpersoner i uformelle møter som diskuterte og gjennomførte strategier for påvirkning. Det vi imidlertid også hadde etter to måneders intensivt arbeide, var et veldig godt kildenettverk av svært sentrale kilder. Spørsmålet ble nå hva vi kunne få ut av disse i retrospektiv.

Tid en nøkkelfaktor

Mens Klaus Erik begynte å logge de endeløse timene med opptak for å få oversikt over materialet, startet jeg nøstinga i alle løse tråder, og fortsatte researchen gjennom hele våren – i telefonen og på kildemøter. Det var fantastisk å ha så god tid at man kunne snu hver stein, og sjekke tips og teorier fullt ut. De mest interessante forholdene som senere kom med i filmen, sørget jeg for å få bekreftet av minimum tre kilder – muntlige og/eller skriftlige. Jeg var særlig nøyte når det gjaldt alle forhold som omhandlet sentrale politikeres rolle og innblanding i OL-saken, og gikk mange runder med de forskjellige kildene rundt dette. Ettersom vi måtte basere noen av påstandene om regjeringspolitikeres støtte til Tromsø utelukkende på anonyme kilder, var det særdeles viktig med tre uavhengige kilder som bekreftet disse forholdene med eksakt informasjon. Noen påstander og ledetråder måtte senere droppes, fordi jeg ikke fikk de bekreftet godt nok – eller fordi det ikke var hold i dem. Det var mye følelser i sving, og mange som hadde et behov for å kritisere andre i tiden etter at konkurransen hadde fått en vinner og to tapere. Det gjaldt det samme for Bjørge Stensbøl, som for flere av de andre kildene; jo mer vi snakket, jo mer fikk jeg vite. Jeg brukte ekstra tid på å pleie de beste kildene denne våren – Stensbøl i særlig grad. Han hadde fortalt meg om de detaljerte strategiplanene Tromsø 2018 hadde brukt for å vinne, og hvem som hadde utarbeidet de. Etter en tids bearbeiding fikk jeg en mengde interne dokumenter oversendt på mail – kun til min bakgrunn: Det var detaljerte planer for lobby og påvirkning, kartlegginger av både rikspolitikere og idrettspolitikere, referat fra styremøter, mandater for samarbeidspartnere, og mengder av navn på hvem som var Tromsøs allierte og gode hjelpere i kampen mot Oslo og Trondheim (*et eksempel i vedlegg 2*).

Det var slutten av mai, og nå hadde vi skriftlig dokumentasjon på det vi visste hadde foregått, og aktørene som hadde vært involvert.

Utover våren fulgte vi prosessen med Tromsøs søknad videre, i den forstand at Klaus Erik dro ut med kamera ved forskjellige anledninger. Senere valgte vi dette bort fra den ferdige filmen, og lot i stedet historien slutte ved valget av Tromsø.

I juni startet vi med det vi kalte retro-intervjuene; de grundige og oppsummerende intervjuene med de mest sentrale aktørene i ol-saken. Det var bevisst at vi ventet med dette til folk hadde fått ting på avstand, slik at de skulle kunne snakke friere. I tillegg var vi da så godt som i mål med researchen, og kunne gjennomføre intervjuene med mer kunnskap og større evne til konfrontasjon.

Vi hadde nå avklart hvem som ville stå fram som åpne kilder, og vi hadde også vurdert nøye hvem som eventuelt hadde tilsvaretsrett.

Bjørge Stensbøl intervjuet vi flere ganger underveis i arbeidet, i likhet med flere av de andre aktørene, men det var selvsagt svært viktig for oss å få gjennomført et dybde-intervju også med han. Vi visste ikke hva vi skulle forvente av dette intervjuet, men vi visste at Stensbøl var blitt mer og mer åpen overfor oss; det kunne bli alt eller ingenting.

Tilliten jeg hadde bygd opp over tid, grundige forberedelser til dette intervjuet, og metoden under selve intervjuet, skulle vise seg å gi resultater.

Hovedintervjuet med Stensbøl, som er mye brukt i filmen, ble gjort i Tromsø i slutten av juni. I lokalene til Tromsø 2018 satt vi med Bjørge Stensbøl i smått utrolige sju timer(!) – avbrutt av lunsjpause, og avbrutt av en rasende Erlend Rian, som nok mest av alt følte seg forbigått og overkjørt, ettersom han ikke var blitt intervjuet.

Få dager senere måtte Rian gå av som daglig leder, og Stensbøl tok over roret – det visste ikke Rian denne dagen, men det visste vi.

Stensbøl er en meget medievant mann, og er sånn sett lett å intervju; han er flink med ord, og han er meget bevisst sine rettigheter i forhold til å ta ting om igjen, eller signalisere at ting blir sagt ”off the record”, og ikke skal brukes. Han har full kontroll på hva han svarer, og er ikke lett å lokke utpå til å gi mer enn det han har bestemt seg for.

Likevel var han overraskende åpen foran kamera denne dagen, mer og mer etter som timene gikk. Han gikk stadig vekk ”off record” rundt sensitiv informasjon – mens kamera gikk – når det var spørsmål han ikke ville svare på. Etter flere runder rundt denne informasjonen – og flere timer i rommet – lot han seg overtale til å likevel kommentere stadig flere av disse forholdene. I så stor grad at han ble irritert både på seg selv og oss underveis. Han presiserte ofte at Petter Jansen(styreleder) ikke visste noe om dette intervjuet, og at Jansen kom til å bli rasende.

Det var som en slags utmattelses-prosess – en mørning.

Vi var utslitte alle tre da siste spørsmål var besvart, og det intense intervjuet var over. Jeg og Klaus Erik var begge målløse over det vi hadde vært med på – vi visste at vi hadde fått det store skuppet som kom til å bli et nøkkelintervju i filmen; noe så sjeldent som en hovedaktør som sto åpent fram og fortalte raust om både det ene og det andre. Vi slapp å bruke den velkjente dokumentar-løsningen med å la kommentaren omtale karakter og handlinger i tredjeperson – vi slapp å ”erfare”.

Naturligvis var kildekritikken på plass i bruken av dette intervjuet også, og bare det vi hadde fra flere kilder kom med i filmen. Betingelsene for intervjuet ble for øvrig utførlig diskutert både før og etter intervjuet, og Stensbøl var fullt inneforstått med at han kun fikk påsyn av ferdig film før publisering, med rett til å påpeke faktiske feil i framstillingen – men ingen rett til endringer utover faktiske feil.

I tiden fram mot denne avtalen i Tromsø, snakket jeg flere ganger med Bjørge Stensbøl om at jeg svært gjerne ønsket å bruke noe av det skriftlige materialet han hadde gitt meg innsyn i. Også her endret tiden et tvert nei, til først tja, og så ja.

Den neste dagen i Tromsø gjorde vi opptak med Stensbøl og noen av strategiplanene. Men fortsatt holdt han igjen på de fleste av dokumentene – blant annet det vi var mest interessert i å bruke; ”sirkelen” for påvirkning(*vedlegg 3*). Også den fikk vi imidlertid tillatelse til å bruke til slutt – bare noen uker før sending, og etter mange runder om temaet utover høsten.

Slutfase

Researchen hadde avdekket mye om medias rolle i OL-saken; hvordan enkelte journalister og kommentatorer – og redaktører for den del! – hadde et altfor nært forhold til aktører i OL-organisasjonene, og nærmest var for aktører å regne selv, på redaksjonell plass så vel som på kommentar plass. Eller hvordan andre medierepresentanter ble påvirket og brukt i en mediestrategi.

I løpet av sommeren gjorde vi våre valg i forhold til hvordan vi skulle belyse dette i filmen, og bestemte oss for å bruke Nordlys og VG som eksempler (med Aftenposten og Glåmdalen som ytterligere eksempler, for den observante seer). Her, som på flere andre områder, var det vanskelig å velge bort og komprimere – vi kunne ha fortalt så mye, mye mer.

Tidlig på høsten gjorde vi oss ferdig med retro-intervjuene. Noen kilder leverte mindre enn forventet, slik virkeligheten som oftest er når kamera er til stede.

Timer med intervjuer, og mange av de intervjuede, kom aldri med i filmen.

Vi fikk en stor utfordring da vi måtte utsette intervjuet med Per Ditlev Simonsen i et par måneder; først på grunn av omstendighetene rundt hans avgang som

ordfører, deretter på grunn av at han var sykemeldt. Vi var langt inne i redigeringsfasen da dette intervjuet ble gjort.

Researchen strakk seg også inn i redigeringsfasen. Noe av det siste som kom på plass var forholdene rundt Gerhard Heibergs mørketids-utspill i Aftenposten; jeg ringte og mailet med IOCs presseavdeling i ukevis for å få innsyn i det skriftlige materialet jeg trengte, og fikk aldri snakke med de menneskene jeg ønsket å snakke med. Jeg måtte til slutt ta noen omveier for å få verifisert at dette var et soloutspill fra Heiberg, som slett ikke hadde rot i IOCs regelverk. Jeg fortsatte å pleie de beste kildene parallelt med redigering, og sjekket tips som kom inn helt fram til sending.

Vi satt elleve uker i redigering, og det var enormt utfordrende å få alt stoffet vi hadde ned til 50 minutter. Det var i så måte også nybrottsarbeide vi var med på; det å ha så mye som 275 timer opptak til en enkelt dokumentar.

For det første ønsket vi å fortelle en komplisert historie med et stort persongalleri så enkelt som mulig, slik at alle skulle kunne forstå den uten forkunnskaper. For det andre ønsket vi å kombinere det gode prosess-stoffet med de beste avsløringene og journalistiske poengene – forene det beste av begges arbeide – på en mykest mulig måte. Vi etterstrebet også strammest mulig kommentar, slik at historien så langt mulig ble drevet framover av seg selv.

Vi hadde 275 timer opptak på bånd, og vi hadde mengder av informasjon med små og store avsløringer som måneder med research hadde avdekket – vi hadde stoff til flere filmer. Mye ”gull” måtte vrakes, og mange forhold greide vi ikke å flette inn i historien – eller vi tangerte bare så vidt borti dem, uten å gå i dybden. Det å velge bort og komprimere ned var en utrolig krevende øvelse, og vi hadde mange og vanskelige diskusjoner underveis.

Gjennomslag

Visningene med de av aktørene som hadde fått påsynsrett før sending forløp uproblematisk; ingen påpekte faktiske feil i framstillingen, eller krevde at vi gjorde endringer. Bjørge Stensbøl var også svært fornøyd med det han så, og roste oss for en god og riktig framstilling – ”skremmende korrekt” var et uttrykk han brukte. Han ønsket å endre ei setning i en av sine egne uttalelser i filmen, noe vi ikke kunne etterkomme på grunn av setningens innhold og betydning, og ettersom det lå utenfor det han faktisk kunne kreve å få endret.

Vi lot Dagsrevyen og TV-sporten se filmen på forhånd, slik at de kunne forberede saker. Mandag 18.februar – dagen før sending – hadde Dagsrevyen fire minutter på topp i sendingen, og oppfølger i Kveldsnytt, samt at sporten hadde sin egen vinkling i alle nyhetssendinger. Allerede denne kvelden hadde ”alle” nettaviser tatt saken, og kjørt den stort opp.

Tirsdag fulgte papiravisene opp med forsider og store oppslag, og etter pressevisning tirsdag formiddag kom det nye oppslag og kommentarer på nettavisene. Dagsrevyen hadde oppfølging tirsdag kveld, det samme hadde TV-sporten.

Tirsdag kveld klokka 21.30 ble filmen vist på NRK1 med sesongens høyeste seertall for Brennpunkt/undersøkende dokumentar, og allerede samme kveld raste debatten i tilknytning til nettavisenes nye, store oppslag.

Onsdag fortsatte det med store oppslag, kommentarer, og debatter både i papiravisene, på nettet, og i radio og tv. Og filmen fortsatte å være gjenstand for oppslag, debatter, og kommentarer i lang tid framover. Hver gang noe har skjedd med og rundt Tromsø 2018 i året som har gått, har filmen blitt tatt fram som et tema.

”Redaksjon 1” diskuterte filmen flere ganger, ”Tabloid” gjorde det, og ”Dagsnytt atten” ved flere anledninger. Humorprogrammer som ”Nytt på nytt” og ”Hallo i uken” tok utgangspunkt i filmen. Filmens tema var også tema i programmer som ”Gros vold”, ”Ukeslutt”, og ”Her og nå”.

Det er vanskelig å plukke ut eksempler på all omtalen filmen fikk, men vi legger ved noen avisartikler(*vedlegg 4-x*).

Felles for alle oppslag, kommentarer og omtale vi fikk, var at ingen kritiserte oss for metode, eller stilte spørsmål ved journalistikken. Alle fokuserte på sak, og grep fatt i poengene vi presenterte i filmen.

De ulike aktørene i OL-saken kritiserte hverandre, og den brede, offentlige debatten gikk i flere retninger; fra en prinsipiell debatt om lobby og påvirkning, og til en debatt om Tromsøs skikkethet som OL-søker.

Konsekvenser

I tillegg til det jeg har erfart gjennom kildenettverket, støtter jeg meg i det meste til de nokså samstemte analyser som har blitt gjort i kommentarer, kronikker og debatter i løpet av det siste året, når jeg i det følgende oppsummerer konsekvensene av filmen.

- Media endret holdning til Tromsø 2018 etter filmen. Fra overveiende positive og ukritiske omtaler av prosjektet, ble Tromsø 2018 nå gjenstand for langt mer kritisk journalistikk fra langt flere medier. Toneangivende kommentatorer ytret sin skepsis, og det kunne virke som om enkelte medier nå satte ressurser inn på å gå OL-organisasjonen nærmere etter i sømmene. For eksempel ble det grepet fatt i det at filmen fastslo at Rune Brynhildsen var en hovedaktør i kulissene for Tromsø; Brynhildsen-oppslagene førte til ytterligere negativt press på Tromsø 2018.

- Politikere og andre støttespillere i kampen mot Oslo og Trondheim, trakk seg unna Tromsø 2018 etter filmen. Det ble med ett ubehagelig å bli nevnt i sammenheng med OL-organisasjonen.
- Filmen skapte en betraktelig uro internt i idretten, og påvirket i høyeste grad debatten om hvorvidt man skulle støtte prosjektet Tromsø 2018.
- Internt i OL-organisasjonen førte filmen til et høyt konfliktnivå, og flere runder med intern opprydding.
- Arne Myhrvold måtte gå av som styremedlem umiddelbart etter filmen.
- Bjørge Stensbøl hadde en svært turbulent periode både internt og i det offentlige rom etter sin opptreden i filmen, og måtte til slutt gå av som daglig leder.
- Petter Jansen gikk også av som styreleder, ikke lenge etter Stensbøl.
- Meningsmålingene dalte katastrofalt for Tromsø 2018 allerede rett etter filmen, og fortsatte å synke med ytterligere negative medieoppslag; organisasjonen mistet støtten i befolkningen.(vedlegg x)
- Kulturminister Trond Giske advarte raskt etter filmen om at prosjektet var avhengig av støtte i befolkningen. Dette ble han tydeligere på i de påfølgende måneder, etter som oppslutningen gikk ned.(vedlegg x)
- Og da underbudsjetteringen kom opp, gjorde summen av alt at idrettsstyret ikke hadde særlig valg da det sist høst besluttet å stoppe sitt eget OL-prosjekt. Nei til Tromsø 2018 kom som en følge av en prosess som mange kommentatorer mener startet med ”Spillet om et OL”.(vedlegg x)

d) Organiseringen av arbeidet

Som allerede redegjort for, delte vi oss konsekvent i arbeidet. Klaus Erik var ute på location som videojournalist fra morgen til kveld, og fulgte de forskjellige aktørene så tett det lot seg gjøre, over flere måneder. Jeg researchet fra morgen til kveld, og over flere måneder, og var kun med ut på opptak for å gjøre oppsummerende intervjuer mot slutten av arbeidet.

Vi hadde daglig og tett kontakt i hele perioden, og utvekslet gjensidig informasjon om det vi erfarte hver for oss. Klaus Erik fikk daglig skriftlige research-rapporter fra meg, slik at han hele tiden kunne justere arbeidet sitt i forhold til det researchen avdekket.

Det at vi var to, og delte oss konsekvent på denne måten, var definitivt en forutsetning for at vi lyktes med å lage filmen slik den ble.

Jeg researchet med kontoret som utgangspunkt på dagtid, og fortsatte som oftest hjemme på kveldene. Det er ofte enklere å få til en rolig telefonsamtale med kilder utenom arbeidstid. De daglige researchrapportene til Klaus Erik og arbeidsleder ble også skrevet hjemme på sen kveldstid, når arbeidsdagen definitivt var over.

Etter en etableringsfase og en tid med grunnleggende research, hadde jeg mine første kildemøter. Disse ble det flere av etter hvert.

I og med at ting skjedde til dels samtidig på ulike opptakssteder, måtte vi til tider ha hjelp av flere videojournalister for å få dekket de møter og hendelser vi anså som nødvendige å være til stede på. Klaus Erik reiste ustanselig mellom de tre byene, og filmet i tillegg uavhengige møter i Oslo. Enkelte nøkkeldager var det imidlertid helt nødvendig med innleide fotografer i tillegg.

Et eksempel på dette er 30.mars. Den dagen avgjørelsen ble tatt i idrettsstyret, hadde vi til sammen elleve fotografer og videojournalister i arbeid for å dekke opp alt som skjedde på de forskjellige stedene.

I Tromsø hadde vi over en periode hjelp av videojournalist Øystein Antonsen til å dekke styremøter. I Oslo hadde vi på samme måte hjelp av videojournalist Svein Bæren.

Før redigering plottet vi inn hvert vårt materiale i en tidslinje på store plakater på kontoret; all informasjon av en viss betydning som researchen hadde avdekket, og alle sentrale opptak fra hele perioden. Dette var utgangspunktet for manuset til ferdig film.

Også i redigeringsfasen delte vi oss til dels; Klaus Erik satt i redigeringsrommet fra første time, mens jeg delvis researchet og skrev manus i starten av redigeringen. Etter hvert satt vi imidlertid sammen i redigering hele veien inn mot ferdig film.

Metodebruk

Siden jeg har redegjort nokså utførlig for metodebruk tidligere i rapporten, forholder jeg meg kort her.

Vi delte oss konsekvent, slik at den ene av oss fulgte aktørene med kamera ute på location, mens den andre researchet for å komme bak begivenhetene.

I denne researchen jobbet jeg systematisk og grundig med muntlige kilder, til jeg hadde et nettverk av godt plasserte kilder. Kildepleie og bygging av tillit over tid ga en eksepsjonell tilgang til informasjon, og ytterligere tilgang til uformelle møter og andre aktører.

Vi kan ytterligere oppsummere metodene vi brukte med fem T-er:

Tilgang: Tilgangen som ble framforhandlet med de ulike aktørene i starten av prosjektet, og som gjorde at vi fikk være med på styremøter og lignende, ga oss unike scener som gjorde at vi kunne fortelle en historie med levende bilder.

Den ytterligere tilgangen til uformelle møter og uoffisielle aktører som ble framforhandlet gjennom kildearbeidet underveis, forsterket dette.

Tillit: Den systematiske og grundige oppbygginga av kildenettverket, og den påfølgende tålmodige opparbeidelsen av tillit hos disse kildene, ga oss tilgang til både uformelle møter og uoffisielle aktører av høy verdi for oss(jmfr over).

Den møysommelige kildepleien og tilliten fra kildene ga oss også en eksepsjonell tilgang til informasjon. Og tilliten påvirket ved et par tilfeller det som i utgangspunktet var lukkede kilder til å snakke åpent foran kamera.

To: Det at vi var to som kunne dele oss i arbeidet og konsentrere oss fullt ut om hvert vårt ansvarsområde, var så absolutt en metode som bar frukter – som flere ganger beskrevet. For eksempel kunne jeg jobbe i kulissene, og gå i dybden på researchen.

Tid: Vi fikk jobbe over en lang tidsperiode – det er ikke overdrevet å si at researchen pågikk i ett år, om enn ikke for fullt den siste perioden av dette året. Dette var av uvurderlig betydning for både oppbyggingen av kildenettverket, og byggingen av tillit hos kildene – og også for tilgangen ute på location.

Tålmodighet: Vi kunne ha blitt fristet til raske løsninger noen ganger underveis i arbeidet, og vi kunne ha gitt opp enkelte kilder, eller bekreftelser. Men nettopp det at vi jobbet tålmodig, og ikke ga opp uten gjentatte runder med kilder og med informasjon, betalte seg.

Kildebruk

Et systematisk og grundig arbeide med muntlige kilder var hovedbestanddelen av researchen. Jeg laget meg kart over universene rundt hovedaktørene, og sirklet meg systematisk inn på primærkildene ved å skaffe meg mest mulig kunnskap underveis fra de mer perifere kildene(ytterligere beskrevet under 6b). Jeg snakket med rundt 90 kilder totalt i løpet av arbeidet med filmen, et utvalg av dem ofte og mye.

Gitt det vi ønsket å vise og avdekke med denne filmen, var det klart at researchen måtte ta utgangspunkt i et systematisk arbeide med muntlige kilder – vi ville ikke ha særlig glede av arkiver og postjournaler, når det vi ønsket å finne ut var om noen hadde drevet med påvirkning.

Noen av de muntlige kildene sto åpent fram i filmen, noen snakket åpent uten at de kom med i den ferdige filmen, mens de aller fleste var bakgrunnskilder.

Noen av de mest sentrale primærkildene kunne ikke snakke åpent, av hensyn til sine posisjoner og plassering, og i forhold til den informasjonen de kom med; det gir seg selv at kilder som sitter i posisjon til å vite hva sentrale politikere foretok seg i kulissene, ikke kan stå åpent fram og fortelle om nettopp det. Disse lukkede kildene og informasjonen de kom med, måtte selvsagt underlegges utstrakt kildekritikk.

Jeg fikk etter hvert tilgang til skriftlig materiale som dokumentasjon, fra ulike kilder. Noe av dette ble brukt i filmen, mens det meste fungerte som bakgrunnsinformasjon. Alle dokumenter jeg fikk tilgang til i løpet av arbeidet, ble underlagt den samme kildekritiske behandlingen som de muntlige kildene. Jeg brukte ellers aviser, nettsteder og nyhetsmeldinger for å holde meg løpende orientert om de forskjellige aktører og begivenheter gjennom hele perioden.

Kildekritikk

Kildekritikk var en sentral og naturlig del av arbeidet hele veien, ettersom muntlige kilder sto for en så stor del av informasjonstilfanget. Det var mange agendaer og mye følelser i denne saken, og mange som hadde noe å fortelle etter hvert som jeg opparbeidet meg tillit hos kildene.

Jeg analyserte alltid kildens motiver og troverdighet, og hadde som ufravikelig krav at enhver påstand måtte bekreftes av andre, uavhengige kilder. Forhold og påstander jeg ikke fikk bekreftet av andre, kom ikke med i ferdig film.

Jeg var særlig påpasselig med å utvise forsiktighet der hvor jeg måtte basere meg utelukkende på anonyme kilder – det gjaldt først og fremst forhold rundt regjeringstoppers støtte til Tromsø. Vi diskuterte temaet grundig i flere runder, og valgte å ta med kun den eksakte informasjonen som vi hadde fra minst tre uavhengige kilder.

Problemer underveis

Det var en utfordring for oss å prioritere hvor Klaus Erik skulle være tilstede i de mest begivenhetsrike fasene. Det var ikke alltid lett å forutse hvilket møte som var viktigst å være tilstede på, og hvor vi ville få mest ut av å være tilstede. Det var også en utfordring at vi ble nektet innsyn i Stortingets besøksregister, og enda mer at vi møtte på en vegg av lukkethet hos organisasjonen IOC.

I arbeidet med de oppsummerende intervjuene opplevde vi at flere kilder trakk seg fra avtaler. Det var åpenbart at ikke alle hadde lyst til å stille foran kamera, selv om de i kraft av sine posisjoner og verv burde gjøre det. Vi fikk imidlertid gjennomført intervjuene med alle de utvalgte aktørene etter noen diskusjoner med de det gjaldt.

Det oppsummerende hovedintervjuet med Per Ditlev Simonsen måtte forskyves på grunn av hans avgang som ordfører, og deretter på grunn av at han var sykemeldt. Slik gikk det ganske langt ut i redigeringsfasen før vi fikk gjennomført dette intervjuet. Dette var vanskelig for oss redigeringsmessig, ettersom Ditlev Simonsen var en sentral karakter i filmen, som leder av Oslo 2018.

De største problemene som sådan hadde vi likevel i redigeringsfasen, med utvelgelsen av de scener og den informasjon som skulle med i filmen. Vi hadde som sagt stoff nok til flere filmer – det var fryktelig vanskelig å velge bort, og å korte ned.

Allerede to uker før publisering begynte vi å få henvendelser fra media angående filmen. Ryktene hadde begynt å gå, etter at flere av aktørene hadde vært hos oss og sett filmen. Dette var nok også utgangspunkt for den smule uro som nå ble uttrykt fra Tromsø 2018.

OL-organisasjonen ved kommunikasjonssjefen rettet en henvendelse direkte til kringkastingssjefen, med forespørsel om å få filmen utlevert på forhånd. Denne henvendelsen ble behandlet av redaksjonsledelsen i samråd med kringkastingssjef Hans Tore Bjerkaas. I tråd med vanlig praksis for upublisert materiale ble det besluttet at det ikke var aktuelt å utlevere en kopi av filmen, men kommunikasjonssjef Roger Ingebrigtsen fikk komme til Nrk og se den hos oss, kvelden før sending – på tross av at han ikke hadde noen påsynsrett som sådan.

7. Arbeidsmengde på prosjektet

Klaus Erik var ute på sine første opptak i november 2006, mens jeg startet researchen 1.februar 2007. Vi jobbet så kontinuerlig fram til ferdig film, og med etterarbeide og kildepleie helt fram til sending, 19.februar 2008. Vi jobbet altså med filmen i godt over ett år.

I løpet av dette året var det få normale arbeidsdager.

I opptaksfasen var Klaus Erik ute på location både dag og kveld, og svært mye på reise med tilsvarende lange arbeidsdager. Senere fulgte lange dager med lasting og logging av materiale både på jobb og til sen kveld hjemme, for å få oversikt over 275 timer opptak før redigering.

Jeg researchet til sene kveldene mer eller mindre gjennom hele prosjektet. Det var for det første nødvendig å ta i bruk også kveldene for å få tilgang til noen av kildene, for det andre var det en fordel å snakke med lukkede kilder utenom arbeidstid – mange følte seg friere til å snakke, langt borte fra kontoret. Endel kildemøter fant også sted på kveldstid.

I redigeringsfasen jobbet vi begge dobbelt nesten hver dag i tre måneder; Klaus Erik satt som oftest doble dager i redigeringsrommet, mens jeg brukte for eksempel dagen på å skrive manus, og kvelden i redigeringsrommet.

I tillegg gikk veldig mange helger helt eller delvis med for oss begge i prosessen; til opptak, redigering, lasting, manusarbeid, research, planlegging, forberedelser, rapportskrivning, dokumentlesing.

Med andre ord gikk altså all arbeidstid, og det absolutt meste av fritiden – i over ett år – med til dette prosjektet, for oss begge to.

Det er ikke overdrevet å si at arbeidet beslagla oss begge fullstendig dette året, det var et år med bare jobb..

8. Spesielle erfaringer

Det var spesielt å jobbe over så lang tid med et prosjekt, og erfare hvor verdifullt det kan være med rikelig med tid til å gå i dybden.

På den andre siden var det utfordrende å vente så lenge med å publisere, og ikke minst utfordrende å publisere så lenge etter at avgjørelsen i favør Tromsø 2018 var tatt.

Det store omfanget av muntlige kilder var en spesiell erfaring, og det å jobbe så konsekvent med kildepleie som en metode for informasjonstilfang. Det var svært nyttig og lærerikt å se de gode resultatene av tålmodighet og tillitsbygging over tid.

Videre lærte vi veldig mye om samarbeid gjennom arbeidet med denne filmen. Det viste seg å være et meget vellykket grep at vi var to som delte oss konsekvent i arbeidet, med hvert vårt ansvar. Det krevde god og tett kommunikasjon mellom oss underveis. Men i slutfasen skulle jo resultatene av begges arbeide forenes til ett produkt, og det var svært utfordrende for samarbeidet.

Når man har jobbet så lenge og intenst med noe, har man selvsagt sterke meninger om viktigheten av de bidrag man selv bringer til sluttproduktet – man har mange ”darlings”, og vil naturlig nok argumentere sterkt for at flest mulig av de skal med i ferdig film. Slik var det med oss begge to, og vi hadde derfor noen svært friske diskusjoner i arbeidet med å flette sammen prosess-stoffet med avsløringer og informasjon.

Vi lærte imidlertid underveis, og greide å samarbeide konstruktivt for et best mulig sluttprodukt.

Oslo, 16.januar 2009

Marit Higrapp

Klaus Erik Okstad

Metoderapport

”Et OL i politisk spill”

BRENNPUNKT

6.mai 2008

Programansvarlige:

**Marit Higrav
Anders Børringbo**

1. Journalister

Marit Higravf

Anders Børringbo

2. Tittel

”Et OL i politisk spill”

3. Publisering

I NRK Brennpunkt 6.mai 2008

4. Adresse

NRK Brennpunkt/undersøkende

Bjørnstjerne Bjørnsons Pl.1

0340 Oslo

Tlf.: 2304 6503

411 46442

5. Kontaktpersoner

Anders Børringbo, NRK Brennpunkt, 0340 Oslo. Tlf.: 905 91273

Marit Higravf, NRK FBI, 0340 Oslo. Tlf.: 2304 6503

411 46442

Vibeke Haug, Redaktør, NRK Brennpunkt, 0340 Oslo Tlf: 91856957

6. Redegjørelse for arbeidet

a) Idéen som startet det hele

”Spillet om et OL” genererte voldsomt mange artikler og oppslag i aviser og på nett etter sending 19.februar. Debatten gikk høylydt og i flere retninger i ledere og kommentarartikler, fjernsyns- og radiodebatter (*se metoderapporten for ”Spillet om et OL”*). Enkelte medier og kommentatorer fulgte opp i lang tid etter sending, og viet mye spalteplass til etterdønningene etter ”Spillet om et OL” – avisa VG var blant de ivrige.

Lørdag 1.mars kom VG med et fem siders oppslag om en SMS som angivelig knyttet utenriksminister Jonas Gahr Støre til både Bjørge Stensbøl og Tromsø 2018(*vedlegg1*). Oppslaget var svært spesielt både i form og innhold, og etterlot mange spørsmål i forhold til både tidspunkt og kildevern. VG hevdet å ha mottatt en sms fra Bjørge Stensbøl omtrent ett år tidligere, en sms Stensbøl skulle ha fått fra utenriksministeren.

Uavhengig av hvem oppslaget var mest kompromitterende for, var det to ting som fikk Marit til å reagere umiddelbart;

- Jonas Gahr Støre hadde til da ikke uttalt seg i forhold til våre påstander i ”Spillet om et OL”, om at han hadde vært en pådriver i kulissene for at Tromsø skulle bli valgt som norsk søkerby.

Nå nektet han for å ha sendt en slik sms med denne type språk og budskap. Han hevdet å ikke ha grunnlag for å love Tromsø støtte fra regjeringshold, ettersom han ikke hadde noen kunnskap om Åslaug Hagas utspill på forhånd.

- Jens Stoltenberg var heller ikke av de politikerne som hadde uttalt seg i etterkant av ”Spillet om et OL”. Statsministeren hadde ikke kommentert filmens påstander om at den nærmeste kretsen rundt han i regjeringen ønsket å støtte Tromsøs kandidatur med et utspill, og at Åslaug Hagas uttalelser var regjeringens prøveballong i så måte. Nå hevdet han i VG at regjeringen ikke støttet Tromsø, og at han og regjeringen ikke var informert på forhånd om Hagas utspill.

Dette stemte ikke med de opplysningene Marit satt inne med om regjeringens og dens enkeltmedlemmers rolle i forhold til Tromsøs kandidatur, etter arbeidet med ”Spillet om et OL”.

Mest interessant: Marit hadde jo i løpet av dette arbeidet selv blitt forelagt en sms som hennes kilde hadde fått direkte fra utenriksministerens mobilnummer. En sms som med sitt innhold var så oppsiktsvekkende at hun hadde skrevet den ned, ordrett. Ordlyd og innhold var svært likt den tekstmeldingen VG refererte til, og som Støre nektet for å ha sendt. Men innholdet var ikke helt likt – det dreide seg åpenbart om to forskjellige tekstmeldinger.

Denne tekstmeldingen hadde Marit sammen med redaksjonsleder i ”Bak lukkede dører” vurdert av kildevern hensyn kun å bruke som bakgrunn i ”Spillet om et OL”, men nå fikk den en helt annen relevans. I og med at utenriksministeren svarte som han gjorde i VG, ble det høyst interessant at hun satt på en annen, nokså lik, tekstmelding fra utenriksministerens mobilnummer. Det var all grunn til å stille spørsmål ved Støres forklaringer.

Når og hvordan kom arbeidet i gang

Hodet begynte å arbeide med en oppfølger allerede denne lørdagen, 1.mars. Marit tok straks kontakt med prosjektleder og redaktør, for å diskutere hva vi skulle og burde gjøre i forhold til den informasjonen vi satt inne med, og som nå hadde fått en annen betydning og styrke.

Prosjektet ”Bak Lukkede Dører” besto av fire dokumentarfilmer, og det var sånn sett ikke mulig å følge opp ”Spillet om et OL” under den vignetten. Brennpunkt var en mulighet, men det var ikke her var det mange avveininger – blant annet fordi kilden til vår sms ikke kunne stå fram offentlig.

I denne tiden kom Bjørge Stensbøls nesten-avgang, med påfølgende massive medieoppslag og debatter. ”Spillet om et OL” var igjen aktualisert.

Klaus Erik Okstad og Marit jobbet nå intensivt og i flere retninger med tanke på en oppfølger. Vi brukte kildenettverket for å forsøke å få fram nye opplysninger rundt utenriksministerens sms-virksomhet og rolle i forhold til Tromsø 2018, og vi jobbet for å få en åpen kilde på regjeringens rolle i OL-saken. Vi begynte også å jobbe inn mot Bjørge Stensbøl igjen, da det overraskende åpnet seg en mulighet for det.

Den 5.mars meldte alle medier at Stensbøl angivelig var gått av som daglig leder for Tromsø 2018 etter refs fra Petter Jansen, uten at det kunne bekreftes, ettersom ingen fikk tak i han. Sent på ettermiddagen tok Stensbøl kontakt med Marit.

Dagen etter fulgte Marit opp kontakten, og ba om tilgang til å følge han. Slik fulgte vi Stensbøl tett med kamera da han senere samme dag møtte mediene sammen med Petter Jansen, for å fortelle at han likevel fortsatte som daglig leder.

Etter to ukers jobbing gikk Klaus Erik over i en annen jobb, og det ble påske uten at Brennpunkts ledelse mente vi hadde nok til å lage en oppfølger. Etter påske begynte Marit samtaler med Anders Børringbo, som hadde et meget godt nettverk i det politiske miljøet fra sin tid som politisk reporter i Dagsrevyen, og som derfor kunne utfylle i forsøket på å komme videre. Anders jobbet først ved siden av andre prosjekter, men snart kom det første gjennombruddet som gjorde at vi fikk en endelig produksjonsbeslutning og sendedato fire uker senere.

b) Sentral problemstilling ved starten av prosjektet

Også Anders klare inntrykk etter å ha snakket med kilder i det politiske miljø var at støtten til et OL i Tromsø var utbredt i regjeringsapparatet. Åslaug Hagas utspill om støtte var diskutert og forankret i regjeringen på forhånd. Vår problemstilling (vårt premiss) ble da: Støtten til et OL i Tromsø var forankret til topps i regjeringen, noe flere i den ypperste maktelite nå benektet. Hele prosjektet kunne nå bli stoppet av Idrettsforbundet.

Vi gikk på Statsministerens kontor for å få innsyn i referat eller sakliste fra regjeringskonferansene i det aktuelle tidsrommet. Var saken diskutert og forankret i regjeringen? Vi fikk avslag på alle henvendelser om innsyn, vi fikk ikke engang innsyn i hvilke statsråder som hadde vært til stede på de aktuelle konferansene tidlig i januar 2007.

Parallelt hadde vi en rekke samtaler i det politiske miljø, historiene pekte i én retning. Det var på tide å gå på primærkildene.

Vårt første gjennombrudd kom da en av statsrådene som var til stede bekreftet overfor Anders at støtten til Tromsø var diskutert på en regjeringskonferanse før Haga gikk ut med sitt utspill. Statsråden ville være anonym, noe som understreket sprekraften i saken. Etter dokumentaren ”Spillet om et OL” begynte det nå å bli en politisk belastning å støtte Tromsø.

Kilden fortalte at OL-saken ble diskutert inngående på en arbeidslunsj i forbindelse med regjeringskonferanse, kort tid før Hagas utspill. Åslaug Haga hadde erklært at hun ville gå ut med et utspill. Kilden fortalte videre at ingen som var til stede kunne være i tvil om at Haga ville gå ut med dette i nær framtid. Regjeringen var informert. Vi hadde noe å gå videre på, men vi hadde svært liten tid.

Vi hadde fått en produksjonsbeslutning for sending i Brennpunkt, men saken var svært vanskelig å løse TV-messig. Vi hadde tidligere upublisert materiale fra arbeidet med ”Spillet om et OL” som kunne underbygge våre påstander, men det sto klart at dette var en sak som primært måtte bygge på en systematisering av muntlige kilder.

Støres nye, angivelige sms gjorde vi til et hovedspor. Vi valgte å følge Jonas Gahr Støre i hans engasjement for nordområdene. Anders og fotograf Leif Hatland fulgte han på et norsk-finsk seminar i Tromsø for bildemessig å dokumentere hans engasjement for byen og landsdelen. Vi fikk gode bilder og en tale av en engasjert statsråd. Tidligere hadde Støre møtt folk i og rundt søker-organisasjonen til Tromsø. Denne gangen gjorde han det ikke. Som flere andre politikere holdt han nå mer avstand til OL-selskapet og miljøet rundt. Vi vurderte det som for tidlig å konfrontere han med den nye tekstmeldingen på den turen.

Parallelt jobbet Marit inn mot Bjørge Stensbøl og de sentrale aktørene i og rundt Tromsø 2018. Vi ville undersøke flere forhold rundt utenriksministerens første påståtte tekstmelding, den som var presentert i VG. I likhet med det politiske miljøet, var også svært mange i og rundt Tromsø 2018 blitt svært forsiktige med å stå fram med det de visste. I tillegg var det vanskelig å vekte enkeltkilders utsagn og påstander, tatt i betraktning de agendaer de enkelte måtte tillegges. Mye sto på spill. Det var all grunn til å være ekstra kildekritisk. Anders jobbet inn mot politikken for å undersøke oppslutningen om søknaden der.

Vi hadde nok holdepunkter til at vi kunne tegne den vesentligste delen av forbindelsene mellom regjeringen og Tromsø 2018 – med persongalleriet. Vi hadde dessuten betydelig dokumentasjon på at andre samfunnsaktører spilte en betydelig rolle. Dette siste ble til slutt droppet – blant annet for å kunne bygge en fokusert historie.

Marit jobbet også med å holde oversikt over departementets behandling av søknaden – også inn mot idretten. Allerede i april tydet alt på at Tromsøs søknad ville bli stoppet av idretten, før den kom til politisk behandling i regjeringen. De ulike kildene var samstemte i sine beskrivelser av hvordan klimaet hadde kjølnet både i idretten og i politikken etter ”Spillet om et OL”. Kildene fortalte også hvordan situasjonen forverret seg ytterligere for Tromsø 2018 med stadig nye negative medieoppslag og håndteringen av disse. Samtidig sank oppslutningen om prosjektet i meningsmålinger.

Kildene ga et bilde av at den eneste farbare vei, for å redde situasjonen for en regjering som allerede hadde lovet sin støtte til Tromsø, var at idretten stoppet prosjektet selv, før søknaden om statsgaranti skulle behandles. At departementet spilte ballen over til Norges Idrettsforbund i så måte, var også til dels å lese ut av media-uttalelsene.

Vi fulgte tett på for å være sikre på å få det med oss, hvis det kom en definitiv avgjørelse før vår publisering – noe det på et tidspunkt lå an til. Etter hvert gikk det imidlertid mot at prosjektet Tromsø 2018 skulle stoppes i begynnelsen av juni, noe som uansett ville være for sent for oss.

Et nytt vendepunkt kom som følge av hva Åslaug Haga uttalte i etterkant av sitt utspill i januar 2007. Vi startet et omfattende letearbeid i flere sendinger og arkiver. Vi fant et oppsiktsvekkende intervju med Åslaug Haga i Redaksjon En fra dagen etter utspillet. Det var ganske utrolig: En statsråd nektet nå tilsynelatende for noe hun hadde sagt direkte på TV! Vi fant også at Trond Giske bekreftet dette i en sending, uten at vi trengte å bruke det. Nå hadde vi jo Hagas egen bekreftelse på at hun HADDE informert regjeringen på forhånd.

C) endret problemstillingen seg underveis:

Saken hadde i utgangspunktet hatt et hovedfokus mot den skjulte, politiske støtten på topplan til Tromsø. Nå fikk den i tillegg en styrket dimensjon mot sannhet og løgn i politikken. Slik kan vi si at problemstillingen fikk en justering, men var i hovedsak den samme. Fokuset på at hele OL-søknaden kunne bli trukket jobbet vi videre med, men ble til slutt droppet

Vinklingen inn mot politikken sto klarere og klarere for oss. Kilden til sms-en fra Støres mobilnummer ville ikke stå fram. Men innholdet var så viktig at vi mente det var riktig å gå videre med saken. Særlig fordi den kunne knyttes til Åslaug Hagas utspill. Sms-en og behandlingen av denne ble diskutert inngående i redaksjonen. Kilden hadde en posisjon og plassering som gjorde den svært troverdig. Det var ingen grunn til å anta at kilden så seg tjent med at innholdet kom ut, at det var plantet eller fabrikkert. Derfor jobbet vi videre mot publisering.

Vi fikk et nytt gjennombrudd da Marit fikk en samtale med en annen statsråd som hadde vært til stede på den aktuelle regjeringskonferansen. Denne statsråden bekreftet det samme som den første. Situasjonsbeskrivelsen var svært lik. Heller ikke denne statsråden ville la seg intervju, også denne gang lå det under at saken var svært følsom. Denne statsråden var enda mer detaljert i sin beskrivelse av det som hadde foregått på den aktuelle regjeringskonferansen. Vedkommende husket mer om hvem som hadde sagt hva og beskrev temperaturen i diskusjonen som hadde oppstått rundt støtte til Tromsø 2018.

I denne perioden var også en annen i Brennpunktredaksjonen i kontakt med en statsråd som hadde vært til stede. Også denne kilden bekreftet historien. Vi hadde nå tre statsråder som fortalte at regjeringen var utførlig informert om Hagas utspill.

Marit gjorde intervjuet med Åslaug Haga. Vi visste at Haga ville benekte at Regjeringen var informert, etter flere samtaler med Hagas rådgiver Guri Størvold i forkant av intervjuet. Vi hadde derfor med oss opptaket fra Redaksjon En som viste det motsatte. Resultatet får stå for seg i dokumentaren.

Vi ønsket også intervjuer med både Jens Stoltenberg og Jonas Gahr Støre. De hadde begge tilsvare rett. De fikk begge forelagt at det var grunn til å stille spørsmål ved deres påstander om at de ikke kjente til Hagas utspill.

Statsministeren sa nei til å stille, men hans statssekretær Thorbjørn Giæver Eriksen svarte gjennom e-post.

Etter mange runder med UD avviste Støre gjennom ulike informasjonsmedarbeidere at det var noe nytt i saken selv om vi ettertrykkelig hadde sagt fra at vi satt på en ny sms angivelig fra hans mobilnummer.

Støre er ellers svært villig til å svare i mediene. Nå tok det svært langt tid i det hele tatt å få tilbakemelding på hvordan han ville håndtere denne forespørselen. Til tross for at han visste at vi satt på en ny sms, nektet utenriksministeren å stille. Han stilte derimot i NRK Kveldsnytt samme kveld dokumentaren gikk, og avviste at opplysningene var riktige.

Konsekvens:

Dokumentaren fikk betydelig omtale og oppmerksomhet i mediene, Også i de politiske miljøene og miljøet rundt Tromsø 2018. I mediene ble den omtalt både på kommentarplass og

redaksjonelt. For eksempel VG 6. mai (vedlegg), NRK Dagsnytt 6. mai, på nrk.no og en rekke andre nettaviser.

Av kommentarer kan nevnes VG 8. Mai, Dagbladet 7. mai. (vedlegg) Dokumentaren var også utgangspunkt for debatter i NRK Dagsnytt Atten, Politisk kvarter og Tabloid på TV 2.

Dokumentaren fikk også en mer langvarig, politisk konsekvens. I Dagsavisens oppsummering av den politiske vårsesjonen la deres politiske redaksjon vekt på at sms-saken og engasjementet for Tromsø trakk ned for Jonas Gahr Støre. (vedlegg)

Saken ble kanskje også en faktor i oppspillet til Åslaug Hags avgang. Utover våren og sommeren ble det stilt spørsmål ved Hags dømmekraft i en rekke saker. Flere medier trakk fram Hags opptreden i vår dokumentar: For eksempel i Dagbladets faktaramme (vedlegg) og Dagsrevyens dekning av Haga-saken.

Generelt forsterket dokumentaren et bilde der Tromsø 2018 slet med omdømmet. Støtten i befolkningen sank som en stein. Etter hvert kom konsulentrapporten om kostnadene. Til slutt ble OL-søknaden trukket.

d) Kort beskrivelse av organiseringen av arbeidet, metodebruk, kildebruk, problem underveis mv.

1. Organisering: Marit var den som satt med beste kunnskapen om hele OL-saken og hadde den opprinnelige ideen til å gå videre med en oppfølger etter "Spillet om et OL". Etter samtaler med Anders og videre research ble ideen utviklet videre til saken slik den framstår. Anders kjente også saken godt etter å ha vært med i utviklingsgruppen til "Bak lukkede dører" og foreslått at bykampen om OL skulle bli et av prosjektene. På grunn av tidspresset samarbeidet vi uvanlig tett i Brennpunktredaksjonen om hele produktet. Det innebar bla. at fotograf Leif Hatland dro alene til styremøtet i Tromsø 2018 og opererte som videojournalist. Redigerer Håvard Lior startet alene redigering med stoffet vi hadde mens Marit og Anders fortsatt gjorde opptak og researchet.

Mot slutten delte vi oss slik at Anders hovedsakelig satt med regien på redigeringsrommet, mens Marit gjorde research og manusarbeid inn til siste slutt.

2. Muntlig kildeinnsamling: Hovedmetoden i dette prosjektet er den systematiserte muntlige kildeinnsamling. Vi satt opp systematiske skjemaer over hvem i det politiske miljø – og også i idrettsmiljøet rundt Tromsø 2018 – som kunne si noe/ha informasjon om saken. Vi systematiserte også hvem som var ute av sine jobber siden det aktuelle tidspunktet og av den grunn kunne snakke friere. Systematiseringen av dette kan vi av kildevern hensyn ikke legge ved her. Saken var følsom på alle måter, få - om noen - ville snakke åpent. Vi snakket med svært mange for å samle mest mulig informasjon.

Vi skulle avdekke innholdet i en uformell politisk prosess. Her fantes det minimalt skriftlig materiale (bortsett fra sms-ene). Her hadde ting foregått under prinsippet "noen har snakket sammen". Svært mye var lukket. De få formelle møtestedene rundt saken forsøkte regjeringen å holde så lukket som mulig. Vi erfarte at det i Norge er hemmelig hvilke statsråder som har vært på en regjeringskonferanse. Deltakerlisten fra de relevante regjeringskonferansene ble unntatt offentlighet.

3. Kildebruk. Vi etterstrebet åpne kilder. Vi gjorde en omfattende jobb for å få folk til å stille til intervju. Etter en stund innså vi at viktige deler av saken måtte bygge på lukkede kilder. Vi er overbevist om det var og er riktig ut fra hvor vesentlig saken var. Det var svært viktig å få fram de skjulte politiske prosessene bak noe som kunne bli en milliardinvestering for Norge. Det var også svært viktig å få fram hvordan den politiske eliten beveget seg på kanten av sannheten i en så viktig sak.

Vi gjorde et betydelig arbeid for å dokumentere sms-ene ytterligere rent teknisk. Det viste seg umulig å få ut noe fra Telenor.

Vi gjorde et betydelig kildesøk i aviser, tidsskrifter og nettsteder etter hva som hadde blitt sagt om saken tidligere. Dette tok det tid å systematisere. Kommentarene etter ”Spillet om et OL var alene et enormt materiale. Mange av våre sentrale aktører hadde uttalt seg bredt i norsk presse – her var det et stort materiale å få oversikt over.

TV gir mulighet til den bildemessige dokumentasjon. Enhver kontakt mellom Tromsø 2018 og den politiske eliten ville være interessant for oss. Toppaktørene var nå meget forsiktige. Vi undersøkte mange ulike muligheter for hvor politikere og idrettsaktører kunne møte hverandre, både formelt og uformelt. Slike møter var det nå svært få av eller de ble holdt godt skjult. Vårt inntrykk var at toppolitikere som hadde støttet et OL i Tromsø nå så det som en belastning å bli assosiert med prosjektet.

Tidligere intervjuer fikk nå ny relevans. Til ”Spillet om et OL” fantes det et omfattende materiale som ikke var sendt. Både i intervjuer med Bjørge Stensbøl og med Senterpartiets generalsekretær Ivar Egeberg ble det sagt mye om støtten fra toppolitikere til Tromsø 2018. Dette fikk nå en helt annen betydning, siden de samme politikerne begynte å nekte for sitt engasjement. Vi gikk derfor gjennom dette nøye

4. Kildekritikk. Arbeidet med saken reiste flere prinsipielle spørsmål rundt kildekritikk. Hver eneste anonyme kilde ble vurdert nøye. Vi opptrådte med betydelig forsiktighet. Muntlige, lukkede kilder må behandles med spesiell kildekritikk siden de har mulighet til å spre et inntrykk eller informasjon de ikke direkte må svare for i etterkant. Det var mange i denne saken som følte seg dårlig behandlet og gjerne ville kritisere andre. Vi la betydelig vekt på å luke ut opplysninger som vi ikke kunne få bekreftet andre steder .

Bruken av sms-en fra Støres mobilnummer med anonym kilde ble svært nøye diskutert i redaksjonen. Sms-en hadde fått ny relevans. Kunne den være plantet eller lekket for på noen måte å ramme Støre? Dette var vurderinger vi gjorde. Vår konklusjon var at kilden var svært troverdig. Dessuten skulle ingenting tilsi at kilden hadde noen agenda - eller kunne tjene på - å formidle sms-en. Kilden var heller ikke oppfordret eller på noen måte provosert til å formidle den. I tillegg fikk vi innsyn i den over et år før sending, før den første sms-en var kjent og før Tromsø i det hele tatt var valgt som søkerby. Ut fra sakens viktighet og størrelse, valgte vi derfor å publisere innholdet. Det var snakk om viktig informasjon for allmennheten - for å belyse det politiske spillet bak en mulig milliardinvestering.

5. Problemer underveis: Som nevnt hadde vi også gjort et betydelig arbeid mot hvordan støtten til et Tromsø-OL begynte å svinne i idretts-Norge. Mot slutten måtte vi gjøre et valg om å droppe dette som et hovedspor. Vi satt med mange og sterke indikasjoner på at Idrettsforbundet ville stoppe OL-søknaden, slik de faktisk gjorde senere. Men dette ble vurdert som prematurt. Det var også viktig å dyrke en entydig story på den lille tiden vi

hadde. Vi ble møtt av en betydelig motstand både politisk og fra Tromsø 2018. I politikken ønsket både kommunikasjonsfolk og politikerne selv å drepe et fokus på dem i saken. Videre ble vi utsatt for sterkt press fra enkelte sentrale aktører kort tid før publisering, med det som formål å stoppe publiseringen av denne oppfølgeren.

Både Stensbøl og Egeberg prøvde nå å stoppe bruken av intervjuene gitt tidligere. Vi mente det lå godt innenfor avtalene som var gjort at intervjuene også kunne brukes til en oppfølger. Uttalelsene ga vesentlig informasjon og var av stor offentlig interesse. De utfylte dessuten et bilde av den politiske støtten til prosjektet. Noen av svarene fikk nå en annen relevans og betydning. Vi og redaksjonsledelsen valgte derfor å bruke noen mindre deler av disse intervjuene.

7. Hvor mye arbeidstid og eventuell fritid er brukt på prosjektet?

Vi snakker om fire svært intense uker fra produksjonsbeslutning i Brennpunkt ble gitt. Mange av samtalenene med de lukkede kilder måtte tas på kveldstid. Mye av manusarbeidet foregikk også på kveldstid, blant annet fordi redigeringen la beslag på dagtiden. Her ble det jobbet langt mer en regulær arbeidstid.

8. Spesielle erfaringer du vil nevne.

Vi møtte en omfattende lukkethet. Statsråder som ellers stiller opp på det meste, ble meget tause. Det lille skriftlige som fantes i regjeringsskvartalet ble vi nektet innsyn i. Her var det ikke mulig å komme til sakens kjerne gjennom det som oppfattes som tradisjonell graving – i databaser, postjournaler eller rapporter. Vi måtte fullt ut systematisere den muntlige kildeinnsamling.

Noe av arbeidet kunne til tider være en personlig belastning. Flere prøvde å stoppe deler av eller hele arbeidet.

Oslo, 16. januar 2009

Marit Higræff

Anders Børringbo

Vedlegg

